

Tekenen in de Tijd 204

18-24 juni 2023

Vorige week was er in Rotterdam een Mariabedevoort, een tocht langs plaatsen die iets zeggen over of tonen van Maria, de moeder van Jezus. Een toespraak van dominicaan Richard Steenvoorde bij deze gelegenheid zette Erik Borgman opnieuw over Maria aan het denken.

Van 8 tot 11 juni vond in Rotterdam voor de tweede keer een zogenoemd 'gebedshuizenfestival' plaats onder de titel 'Heilige Huisjes'. Bedoeling van het festival is om de kerken, moskeeën, synagogen, tempels, meditatiecentra en wat dies meer zij in deze stad onder de aandacht te brengen van een breed publiek. In het kader van dit festival was er op vrijdag 9 en zaterdag 10 juni een speciaal programma rond 'Maria in Rotterdam', met een Mariabedevoort naar verschillende plaatsen in de stad. Aan deze bedevaort deed ook de Rotterdamse Sint-Dominicuskerk mee, in de volksmond 'Het Steiger' genoemd. Dominicaan Richard Steenvoorde hield bij deze gelegenheid een lezing die hier te vinden is: <https://dominicanen.nl/2023/06/maria-is-geen-oergodin-maar-gelooft-in-god/>.

Richard benadrukte de verwijzende functie van Maria. Zij vertrouwt op God en toont Jezus. Richard zegt het zo:

Maria is geen oergodin, maar gelooft in God. Maria is geen medeverlosser, maar toont ons haar Zoon die ons bevrijdt van wat ons tegenhoudt om echt gelukkig te worden in dit leven met elkaar en met God. Haar kracht is niet dat ze zichzelf wegcijfert, haar kracht is dat ze haar Zoon, God met ons, centraal stelt in haar leven. Haar kracht is dat ze is blijven geloven in het komende koninkrijk van God, kome wat komt.

Dit 'blijven geloven in het komende koninkrijk van God' was geen sinecure, want zij moest de marteldood van Jezus haar zoon aanzien die dit koninkrijk in woord en daad had verkondigd. Richard onderstreepte ook de revolutionaire trekken van de lofzang van Maria, het zogenoemde Magnificat zoals dit door de evangelist Lucas is opgetekend en zoals het dagelijks in het getijdengebed wordt gezongen. Ook in het Huis van Dominicus:

[God] drijft uiteen wie zich verheven wanen,
heersers stoot Hij van hun troon
en wie gering is geeft Hij aanzien.
Wie honger heeft overlaadt Hij met gaven,
maar rijken stuurt Hij weg met lege handen (Lucas 1,51-53).

Richard raakte een gevoelige snaar toen hij zei dat het lijkt 'dat hoe groter de Mariaverering in een kerk is, hoe minder ruimte er voor andere vrouwen in de kerk is.'

Toch is er voor mij bij dit alles een maar. Als Richard spreekt over het Salve Regina, de gezongen ode aan Maria waarmee de completeen meestal afsluiten, het kerkelijke gebed voorafgaand aan de rust van de nacht, dan wijst hij erop dat het enige dat het gebed van Maria vraagt, is dat zij Jezus laat zien. Zo eindigt de tekst inderdaad: 'toon ons, na deze ballingschap, Jezus, de gezegende vrucht van uw schoot (in het

originele Latijn: *lesum, benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exsilium ostende*). Maar het punt is: dat is *na* onze verlossing uit wat de tekst noemt 'dit tal van tranen'. *In* het tranendal van het leven vraagt de tekst Maria op ons haar barmhartige ogen te slaan. Zoals het feit dat wij uiteindelijk leven van Gods barmhartigheid niet betekent dat wij in ons dagelijks leven *niet* zouden leven van de barmhartigheid die wij elkaar bewijzen, zo betekent het feit dat Maria de overtuiging belichaamt dat Jezus ons toegang geeft tot het ware leven, niet dat zij op haar beurt niets te geven zou hebben. Haar door de genade met barmhartigheid gevulde blik met name. Wie van ons vreest niet de genadeloze blik?! Wij weten wel dat er van alles op ons valt aan te merken en wij hopen daar niet op te worden vastgepind. Dat gebeurt vaak wel. Maar Maria is 'vol van genade', zoals de engel haar volgens het Lucasevangelie laat weten en zoals katholieken uitzeggen in het Weesgegroet. Vanuit en vanwege deze volheid van genade kon uit haar Jezus als Zoon van God geboren worden en kon zij hem trouw blijven. Deze genade ontvangt zij van God, uiteraard, maar wordt nu door haar doorgegeven.

Zaterdag 17 juni vierde de Rooms-Katholieke Kerk de gedachtenis van het Onbevleete Hart van Maria. Dat 'onbevleete' slaat op het feit dat Maria's hart niet is aangetast door de erfzonde. Dat betekent dat het niet wordt misleid door kortzichtigheid, egoïsme of de neiging weg te lopen voor moeite en pijn. Met andere woorden, Maria is mens op de manier waarop dit oorspronkelijk door God bij de schepping is bedoeld en niet op de wijze waarop wij het nu zijn, sinds de neiging om voor de verleiding voor het kwaad te bezwijken deel van ons is geworden. Maria doet daarom spontaan wat God wil dat mensen doen en ziet spontaan zoals mensen volgens God elkaar zouden moeten zien. Volgens de profeet Ezechiël heeft God ons toegezegd ons een nieuw hart te geven en een nieuwe geest in ons uit te storten:

Ik zal het stenen hart uit uw lichaam verwijderen en u een hart van vlees geven.

Mijn Geest zal Ik in u uitstorten en Ik zal ervoor zorgen dat u mijn wetten nakomt en mijn voorschriften nauwkeurig onderhoudt (Ezechiël 36,26-27).

Vanuit dat hart van vlees en bloed, en met ogen die zijn vernieuwd door Gods Geest, kijkt Maria naar haar medeschepselen. Zij kijkt dwars door alle gebreken en door alle kwaad heen en ziet de schepping zoals God deze ziet: als uiteindelijk 'zeer goed'. En dat doet goed.

Sinds ongeveer twee weken hebben wij een Mariabeeld in de tuin. Zij heeft haar kind op haar arm, de Jezus die in haar mens werd en in wiens boodschap en zending zij dwars door alles heen is blijven geloven. Zij is gekroond, want in en door dat onwankelbare geloof toont zij zich koningin. Zij kijkt met een schuine blik naar beneden, naar de aarde, met wat naar ik geloof haar barmhartige ogen zijn.

Even dacht ik dat wij het beeld hoger moesten zetten, zodat wij in de tuin het gevoel zouden krijgen ons in haar blikveld te bevinden. Maar ik kwam daar snel van terug. Juist zoals ze nu staat, maakt zij duidelijk dat de aarde bloeit als zij met barmhartigheid wordt gezien en dat alle schepselen tot hun bestemming komen doordat andere schepselen ze met barmhartigheid bejegenen. Zij symboliseert dat dit te midden van alle onbarmhartigheid en alle geweld ook gebeurt waar Heilige Geest neerdaalt op een schepsel van God en kracht van de Allerhoogste het overdekt (vgl. Lucas 1,35). Zij getuigt bovendien dat deze schepselen geen verdwaalde of verdwaasde individuen zijn, maar de aanzet vormen van een nieuw rijk. In Gods hemel hebben zij een koningin, een beschermvrouwe die hen, die ons

en mij troost en moed inspreekt. Om met het Salva Regina te eindigen: *O clemens, O pia, O dulcis Virgo Maria* ('O goedertieren, o liefdevolle, o zoete maagd Maria').

Erik Borgman, lekendominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus in Utrecht

Voor meer informatie van het Rotterdamse gebedshuizenfestival. zie
<https://www.heiligehuisjesrotterdam.nl/>.

Zie voor de Mariabedevoort de uitgebreide website <https://mariainrotterdam.nl/>,
waarop veel foto- en ander materiaal te vinden is.